

Asia T-193/02

Laurent Piau vastaan Euroopan yhteisöjen komissio

Kansainvälisen jalkapalloliiton (FIFA) pelaaja-agenttien toimintaa koskevat määräykset — Yritysten yhteenliittymän päätös — EY 49, EY 81 ja EY 82 artikla — Kantelu — Yhteisön edun puuttuminen — Hylkääminen

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (neljäs jaosto)
26.1.2005 II - 217

Tuomion tiivistelmä

1. *Oikeudenkäyntimenettely — Väliintulo — Oikeudenkäyntiväite, jota ei ole esittänyt vastaaja — Tutkimatta jättäminen — Ehdoton prosessinedellytys, jonka tuomioistuin tutkii omasta aloitteestaan*

(Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan neljäs kohta ja 53 artikla; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 113 artikla ja 116 artiklan 3 kohta)

2. *Kumoamiskanne — Luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt — Suoraan ja erikseen luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä koskevat toimet — Päätös, jolla asetuksen N:o 17 nojalla kantelun johdosta aloitettu menettely päätetään lopullisesti — Kantelun tekijä — Kolmas yritys, jolla on katsottu olevan oikeutettu intressi esittää huomautuksia hallinnollisessa menettelyssä — Tutkittavaksi ottaminen*
(EY 81 artikla, EY 82 artikla ja EY 230 artiklan neljäs kohta; neuvoston asetus N:o 17)

3. *Kilpailu — Yhteisön oikeussäännöt — Yritysten yhteenliittymät — Käsite — Kansalliset jalkapalloliitot kuuluvat käsitteen alaan*
(EY 2 ja EY 81 artikla)

4. *Kilpailu — Yhteisön oikeussäännöt — Yritysten yhteenliittymät — Käsite — Kansainvälinen jalkapalloliitto kuuluu käsitteen alaan*
(EY 81 artikla)

5. *Kilpailu — Kartellit tai muut yhteisjärjestelyt — Yritysten yhteenliittymien päätökset — Käsite — Kansainvälisen jalkapalloliiton antamat määräykset pelaaja-agenttien toiminnasta kuuluvat käsitteen alaan*
(EY 81 artikla)

6. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Kantelujen tutkiminen — Kantelu, joka koskee määräyksiä, joilla säännellään taloudellista toimintaa ilman urheiluun liittyvää tarkoitusta ja jotka on antanut yksityisoikeudellinen elin ilman viranomaisen delegoimaa valtaa — Päätös, jolla hallinnollinen menettely päätetään — TuomioistuINVALVONTA rajoittuu komission kilpailusääntöjä koskeviin arviointeihin*
(Neuvoston asetus N:o 17)

7. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Kantelujen tutkiminen — Asian tutkintaan liittyvän yhteisön edun huomioon ottaminen — Arviointiperusteet — Komission harkintavalta — Rajat — TuomioistuINVALVONTA*
(EY 81 artikla, EY 82 artikla ja EY 85 artiklan 1 kohta)

8. *Kilpailu — Kartellit tai muut yhteisjärjestelyt — Kielto — Poikkeus — Kansainvälisen jalkapalloliiton pelaaja-agenttien toimintaa koskevat määräykset — Ammatin harjoittamisen edellytyksenä olevan lisenssin käyttöön ottaminen — Ammatin ammattimaistamisen ja kollektiivisen järjestäytymisen tavoite — Sallittavuus*
(EY 81 artiklan 3 kohta)

9. *Kilpailu — Määräävä markkina-asema — Yhteinen määräävä markkina-asema — Käsite — Kollektiivinen yksikkö — Edellytykset*
(EY 82 artikla)
10. *Kilpailu — Määräävä markkina-asema — Yhteinen määräävä markkina-asema — Edellytykset — Kansainvälisen jalkapalloliiton asema pelaaja-agenttien palvelujen tarjoamisen markkinoilla*
(EY 82 artikla)

1. Väliintulokirjelmässä saadaan esittää vain jonkun asianosaisen vaatimuksia tukevia vaatimuksia. Väliintulijalla ei siis ole oikeutta esittää tutkittavaksi ottamista koskevaa väitettä, jota ei ole esittänyt se asianosainen, jonka vaatimuksia se on hyväksytty väliintulijana tukemaan.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi kuitenkin työjärjestyksensä 113 artiklan nojalla milloin tahansa omasta aloitteestaan tutkia, onko asia jätettävä tutkimatta ehdottoman prosessinedellytyksen puuttumisen vuoksi, myös silloin, kun väliintulija on esittänyt tätä koskevan väitteen.

(ks. 35–37 kohta)

kielteisiä kantelun tekijälle, jolla on oltava käytettävissään oikeussuojakeino oikeutettujen intressiensä suojaamiseksi. Lisäksi sellaisella kolmannella yrityksellä, jolla komissio on katsonut olevan oikeutettu intressi esittää huomautuksia tällaisessa menettelyssä, on oikeus nostaa kanne päätöksestä, jolla menettely päätetään lopullisesti.

(ks. 38 kohta)

3. Kansalliset liitot, jotka kokoavat yhteen jalkapalloseurat, joille jalkapallon harjoittaminen on taloudellista toimintaa ja jotka ovat näin ollen EY 81 artiklassa tarkoitettuja yrityksiä, ovat samassa määräyksessä tarkoitettuja yritysten yhteenliittymiä.

2. Komission kieltäytyminen jatkamasta asetuksen N:o 17 nojalla tehdyn kantelun perusteella aloitettua menettelyä ja kyseisen kantelun hylkääminen ovat

Se, että näihin kansallisiin liittoihin kuuluu niin sanottuja amatöörisseuroja niin sanottujen ammattilaisseurojen

lisäksi, ei ole omiaan kyseenalaistamaan tätä arviota. Tältä osin se, että urheiluliitto tai -järjestö yksipuolisesti luokittelee urheilijat tai seurat harrastelijoiksi, ei itsessään sulje pois sitä, että nämä harjoittaisivat EY 2 artiklassa tarkoitettua taloudellista toimintaa.

saamaan aikaan siinä mainittuja vaikutuksia. Se oikeudellinen perusta, jonka nojalla yritykset tekevät päätöksensä, ja se oikeudellinen luonnehdinta, joka tälle oikeudelliselle perustalle eri kansallisissa oikeusjärjestyksissä on annettu, on yhteisön kilpailusääntöjen sovellettavuuden kannalta vailla merkitystä.

(ks. 69–70 kohta)

(ks. 71 ja 72 kohta)

4. Kansainvälinen jalkapalloliitto FIFA on EY 81 artiklassa tarkoitettu yritysten yhteenliittymä. Se kokoaa yhteen kansalliset liitot, jotka itse ovat samalla yritysten yhteenliittymiä, koska niiden jäseninä ovat taloudellista toimintaa harjoittavat seurat, ja yrityksiä, koska ne itse harjoittavat taloudellista toimintaa sen vuoksi, että FIFA:n sääntöjen mukaan niiden on osallistuttava sen järjestämiin kilpailuihin ja suoritettava sille prosenttiosuus kunkin kansainvälisen ottelun bruttotuotosta, ja koska niillä on näiden samojen sääntöjen mukaisesti FIFA:n ohella levitys- ja lähetysoikeudet kyseisten urheilutapahtumien osalta.

5. Kansainvälisen jalkapalloliiton FIFA:n antamat määräykset pelaaja-agenttien toiminnasta, joka on palvelujen tarjoamista koskevaa taloudellista toimintaa, joka ei kuulu urheilun erityispiirteiden alaan, sellaisena kuin ne on määriteltä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä, ovat EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu sellaisen yritysten yhteenliittymän päätös, jonka on noudatettava yhteisön kilpailusääntöjä, kun tällaisella päätöksellä on vaikutuksia yhteisössä.

EY 81 artiklaa sovelletaan yhteenliittymiin, jos niiden toiminnalla tai niihin kuuluvien yritysten toiminnalla pyritään

FIFA on antanut pelaaja-agenttien toimintaa koskevat määräykset oman toimivaltansa perusteella eikä sellaisen norminantovallan perusteella, jonka viranomaiset olisivat sille delegoineet urheilutoimintaa koskevan yleisen edun mukaiseksi tunnustetun tehtävän puitteissa, ja koska nämä määräykset sitovat kansainvälisen liiton jäseninä olevia kansallisia liittoja, joiden on laadittava

samanlaiset määräykset ja hyväksytyt-
tävä ne kansainvälisellä liitolla, sekä
seuroja, pelaajia ja pelaaja-agentteja, ne
ilmaisevat FIFA:n tahtoa yhtenäistää
jäsentensä käyttäytymistä pelaaja-agent-
tien toiminnan osalta.

siihen, onko muita perustamissopimuk-
sen määräyksiä noudatettu, vain siltä
osin kuin niiden mahdollinen laimin-
lyönti osoittaisi kilpailusääntöjen sama-
naikaista rikkomista. Se voi koskea
perustavanlaatuisen periaatteiden mah-
dollista loukkaamista vain, jos tämä
tapahtuisi kilpailusääntöjä rikkomalla.

(ks. 73–75 kohta)

(ks. 76–79 kohta)

6. Määräykset, jotka kuuluvat taloudellisen toiminnan alaan ja vaikuttavat perusvapauksiin, kuuluvat lähtökohtaisesti viranomaisten toimivaltaan. Itse periaatetta sellaisen taloudellisen toiminnan sääntelystä, joka ei koske urheilun erityispiirteitä eikä urheilujärjestöjen sisäisen organisaation järjestämisvapautta ja joka tapahtuu yksityisoikeudellisen elimen toimesta ilman, että viranomaisen olisi sille tätä valtaa delegoinut, ei voida lähtökohtaisesti pitää yhteensopivana yhteisön oikeuden kanssa.
7. Kun komissio tutkii kantelua kilpailuoikeuden alalla yhteisön edun kannalta, viimeksi mainitun arviointi perustuu kunkin yksittäisen asian tosiseikkoihin ja oikeudellisiin seikkoihin, jotka voivat vaihdella huomattavastikin tapauksen mukaan, eivätkä ennalta määrättyihin arviointiperusteisiin, joiden soveltaminen olisi pakollista. Näin ollen ei ole syytä rajoittaa niiden arviointiperusteiden lukumäärää, joita komissio voi käyttää, eikä toisaalta ole myöskään syytä edellyttää komissiolta sitä, että se nimenomaisesti käyttäisi tiettyjä arviointiperusteita.

Sellaisen kanteen yhteydessä, joka koskee sellaisen päätöksen laillisuutta, jonka komissio on tehnyt asetuksen N:o 17 nojalla tehdyn kantelun johdosta, jonka käsittelyssä komissio ei voinut käyttää muuta kuin sillä tässä yhteydessä olevaa valtaa, tuomioistuINVALVONTA rajoittuu välttämättä kilpailusääntöihin ja siihen, millä tavoin komissio on arvioinut sitä, miten riidanalainen päätös on loukannut niitä. Tämä valvonta ulottuu näin ollen

Toisaalta komission, jonka EY 85 artiklan 1 kohdan mukaan on huolehdittava EY 81 ja EY 82 artiklan soveltamisesta, edellytetään määrittelevän ja panevan

täytäntöön yhteisön kilpailupolitiikan, ja sillä on tätä varten harkintavaltaa kante-
lujen käsittelemisessä. Tämä harkinta-
valta ei kuitenkaan ole rajaton, ja
komission on kussakin yksittäistapauk-
sessa arvioitava kilpailusääntöjen rikko-
misten vakavuus ja kesto sekä se, kuinka
pysyviä niiden vaikutukset ovat.

Lisäksi komissiolla tällä alalla olevan
harkintavallan käyttämisen tuomiois-
tuinvalvonta ei saa johtaa siihen, että
ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
korvaa komission yhteisön etua koske-
van arvioinnin omalla arvioinnillaan,
vaan tuomioistuinvalvonnan tarkoituk-
sena on sen selvittäminen, ettei riidan-
alainen päätös perustu asiallisesti
virheellisiin tosiseikkoihin tai ettei siihen
liity oikeudellista virhettä, ilmeistä ar-
viointivirhettä tai harkintavallan väärin-
käyttöä.

(ks. 80–81 ja 120 kohta)

Kun kuitenkin otetaan huomioon, että
FIFAlla on kaksi tavoitetta eli pelaaja-
agentin toiminnan ammattimaistaminen
ja ammattietiikan parantaminen pelaajien,
joiden ura on lyhyt, suojelemiseksi
ja että lisenssijärjestelmä ei poista kilpai-
lua, vaan enemmän kuin ammattiin
pääsyä koskevaa määrällistä rajoitusta
se merkitsee laadullista valintaa, joka
on omiaan täyttämään pelaaja-agentin
ammatin ammattimaistamisen tavoit-
teen, ja että pelaaja-agentin toiminnan
harjoittamisen tämänhetkisiä olosuhteita
luonnehtii se, että kansallinen lainsää-
däntö puuttuu lähes yleisesti ja agentit
eivät ole järjestäytyneet kollektiivisesti,
lisenssin pakollisuudesta aiheutuviin
rajoituksiin voidaan soveltaa EY 81 artik-
lan 3 kohdan mukaista poikkeusta.

(ks. 101–104 kohta)

8. Kansainvälisen jalkapalloliiton FIFAn
määräyksissään asettama pelaaja-agentin
lisenssiperiaate, joka on kyseisen
ammatin harjoittamisen edellytyksenä,
on tähän taloudelliseen toimintaan ryh-
tymisen este ja vaikuttaa näin ollen
väistämättä kilpailuun.

9. EY 82 artikla koskee yhden tai useam-
man taloudellisen toimijan käyttäyty-
mistä, kun nämä käyttävät tai tämä
käyttää väärin taloudellista valtaansa
tavalla, joka mahdollistaa yritykselle
toimivan kilpailun säilyttämisen estämi-
sen relevanteilla markkinoilla tarjoa-
malla sille mahdollisuuden toimia kilpai-

lijoistaan, asiakkaistaan ja lopulta kuluttajista huomattavan riippumattomalla tavalla.

Siihen sisältyvällä ilmaisulla ”useampi yritys” tarkoitetaan sitä, että kaksi — tai enemmän kuin kaksi — oikeudellisesti toisistaan riippumatonta taloudellista yksikköä voi olla määräävässä asemassa edellyttäen, että ne taloudelliselta kannalta katsoen esiintyvät tai toimivat yhdessä tietyillä markkinoilla yhtenä kollektiivisena yksikkönä.

Yhteisen määräävän aseman olemassaolon toteaminen edellyttää kolmen edellytyksen samanaikaista täyttymistä: ensinnäkin kunkin määräävässä asemassa olevan oligopolin jäsenistä on voitava saada tietoa muiden jäsenten käyttäytymisestä, jotta voitaisiin tarkistaa, noudattavatko ne samaa toimintalinjaa vai eivät; toiseksi hiljaisen yhteistoiminnan on oltava pitkäkestoista eli on oltava yllykkeitä olla poikkeamatta yhteisestä toimintalinjasta markkinoilla; kolmanneksi nykyisten ja potentiaalisten kilpailijoiden sekä kuluttajien ennakoitavissa oleva reaktio ei vaaranna yhteisestä toimintalinjasta odotettavia tuloksia.

(ks. 109–111 kohta)

10. Kansainvälisellä jalkapalloliitolla (FIFA) on määräävä asema pelaaja-agenttien palvelujen tarjoamisen markkinoilla, koska sen pelaaja-agenttien toimintaa koskevien määräysten seurauksena voi niitä täytäntöön pantaessa olla, että kyseisillä markkinoilla toimivat yritykset eli seurat esiintyvät näillä markkinoilla yhtenä yksikkönä niiden kilpailijoihin, kauppakumppaneihin ja kuluttajiin nähden.

Määräykset sitovat FIFA:n jäseninä olevia kansallisia liittoja ja niihin kuuluvia seuroja, joten niiden käyttäytyminen vaikuttaa olevan pysyvästi sidoksissa sääntöihin, jotka ne hyväksyvät ja joita muiden toimijoiden (pelaajat ja pelaaja-agentit) puolestaan on noudatettava, koska muutoin niille määrätään seuraamuksia, minkä vuoksi nämä määräykset voivat johtaa heidän ja erityisesti pelaaja-agenttien poissulkemiseen markkinoilta. Tällainen tilanne on näin ollen ominainen seurojen yhteiselle määräävälle asemalle pelaaja-agenttien palvelujen markkinoilla, koska seurat niillä määräyksillä, joihin ne ovat liittyneet, asettavat edellytykset, joiden nojalla kysymyksessä olevia palveluja tarjotaan.

Sillä, että FIFA ei itse ole taloudellinen toimija eikä pelaaja-agenttien tarjoamien palvelujen ostaja kyseisillä markkinoilla, ja sillä, että sen puuttuminen asiaan on lähtöisin norminantotoiminnasta, jota sillä on oikeus harjoittaa pelaaja-agenttien taloudelliseen toimintaan nähden, ei ole merkitystä EY 82 artiklan soveltamisen kannalta, koska FIFA on kansallisten

liittojen ja seurojen, jotka ovat pelaaja-agenttien palvelujen tosiasiallisia ostajia, ilmentymä ja se toimii näin ollen näillä markkinoilla jäsentensä välityksellä.

(ks. 112–116 kohta)